

Būvniecības nozarē nav vērojamas pārkaršanas riska pazīmes

Publicēts pirms vairāk nekā 5 gadiem

Publicēts: 03.09.2019.

Ekonomikas ministrija veikusi pētījumu par prognozētām izmaiņām darba spēka un būvmateriālu izmaksās būvniecības nozarē un šā gada 3. septembra Ministru kabineta sēdē iepazīstināja valdību ar izvērtējuma rezultātiem un prognozēto ietekmi uz tautsaimniecību.

Ekonomikas ministrs Ralfs Nemiro, vērtējot šā brīža norises būvniecības nozarē, secina: “Būvniecības nozares attīstība šobrīd ir strauja, pērn tās pieaugums bija gandrīz 22%. Taču eksperti apliecina, ka nozarē nav vērojamas pārkaršanas riska pazīmes, kādas bija novērojamas 2007.-2009. gados. Gandarī, ka nozare lielā mērā attīstījusies uz produktivitātes pieauguma rēķina. Tā saucamā būvniecības “buma” laikā (2004.-2007. gados) nozares pieaugums bija saistīts ar kredītēšanu. Taču kopš 2017. gada būvniecības apjomu un līdz ar to arī izmaksu pieaugumu nosaka gan lielais pieprasījums, gan nodarbināto algu pieaugums, gan ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumu ieviešana”.

Prognozējot nozares nākotnes attīstību, ministrs uzsver: “Ņemot vērā šā brīža ES fondu investīciju perioda aktīvo fāzi, kā arī kopējās tautsaimniecības izaugsmi, prognozējams, ka būvniecības izmaksas turpinās augt arī šogad un 2020. gadā, tomēr lēnākā tempā. Būvniecības apjomu izmaiņas lielākoties ietekmē publiskais pasūtījums, kas samazināsies pēc 2021. gada. Taču tas būtiski neietekmēs izmaksu izmaiņas – prognozējams, ka būvniecības izmaksu līmenis paliks praktiski nemainīgs arī 2020.-2022. gadā”.

Kopš 2017. gada būvniecības nozare attīstās ļoti strauji. 2017. gadā tā pieauga par 19,4%, 2018. gadā – par 21,9%; būvniecības

apjomi pērn pieauga visās būvniecības pamatgrupās. Nozares izaugsmi sekmē ne tikai ES finansējuma pieejamība, bet arī privātās investīcijas. Kopš 2018. gada būvniecības nozarē ir atsākusies darbinieku piesaiste – pērn nodarbināto skaits bija 74,6 tūkstoši, kas bija par 30% lielāks nekā 2010. gadā, taču pieauguma temps bija būtiski lēnāks par produkcijas pieaugumu. Tas nozīmē, ka nozare lielā mērā attīstījies uz produktivitātes pieauguma rēķina. Pēdējo divu gadu laikā būvniecības nozarē īpaši pieaugusi nodarbināto darba alga, pērn tā sasniedza 94,6% no tautsaimniecībā vidējās algas.

Būvniecības pakalpojumu cenu svārstības pamatā izraisa būvniecības produkcijas apjomu straujas izmaiņas. Būvniecības nozares attīstība pēdējos gados ir izteikti cikliska, straujiem būvniecības produkcijas apjomu pieaugumiem seko būvniecības apjomu kritumi.

Būvniecības apjomu izmaiņas lielākoties ietekmē publiskā pasūtījuma nevienmērīgie apjomi, tai skaitā vairāku lielo projektu vienlaicīgā uzsākšana, Eiropas Savienības līdzfinansējuma nevienmērīgā plānošana, lielus projektus uzsākot plānošanas perioda beigās. Savukārt būvniecības produkcijas cenas ietekmē arī virkne citu faktoru. Lielāks cenu pieaugums ir vērojams publiskajos iepirkumos, kā arī projektos, kas tiek īstenoti ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu. Šādam cenu pieaugumam pamatā ir nepietiekami darbu izpildes termiņi (izteikti projektos, kurus līdzfinansē no Eiropas Savienības līdzekļiem), kā arī lielākas atbildības uzlikšana būvdarbu veicējam līgumtiesisko attiecību ietvaros (atbildība par būvprojektēšanas dokumentācijas trūkumiem un nepilnībām, riski saistībā ar neparedzētiem apstākļiem).

Publisko iepirkumu būvniecības apjomam ir būtiska ietekme uz būvniecības nozari tā īpatsvara dēļ. Publisko iepirkumu būvniecības apjomam prognozējams risks būtiski samazināties pēc 2021. gada, ja apjoma dinamika būs līdzīga, kā tas bija vērojams iepriekšējā ES fondu plānošanas periodā, kad pēc 2014. gada ES fondu līdzfinansēto projektu apjoma kritums netika aizvietots ar valsts, pašvaldību, privātā sektora projektiem un jaunā ES fondu plānošanas perioda savlaicīgi uzsāktiem projektiem. Pētnieki prognozē, ka privātais pieprasījums uzreiz neaizvieto publisko iepirkumu apjoma kritumu, tāpēc iespējams būtisks būvniecības apjomu samazinājums, ko līdzsvarotu varētu publisko pasūtījumu izmantošana tirgus svārstību izlīdzināšanai. Izmaksu izmaiņu prognozes liecina, ka būvniecības izmaksu līmenis paliks praktiski nemainīgs arī 2020.-2022. gadā, līdzīgi kā tas bija periodā no 2014. līdz 2016. gadam.

Būvniecības produkcijas cenas ietekmēs arī ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumu īstenošana. 2019. gada novembrī stāties spēkā vispārsaistošā ģenerālvienošanās būvniecības nozarē, kas paredz, ka minimālā bruto alga būvniecībā būs 780 eiro, kā arī nosaka iespēju saņemt 5% piemaksu, ja nodarbinātais ir ieguvis profesijai atbilstošu izglītību, tādējādi garantējot 820 eiro minimālo algu. Savukārt, 2020. gada 1. februārī pilnā apjomā tiks ieviesta elektroniskā darba laika uzskaites sistēma, kā rezultātā dati par būvniecībā nodarbināto faktisko darba laiku būvlaukumā no visām elektroniskās darba laika uzskaites sistēmām tiks saņemti valsts Vienotajā darba laika uzskaites sistēmā.

Tāpat pētnieki atzinuši, ka viens no būvdarbu cenu pieauguma riskiem objektu līmenī ir arī trūkumi un nepilnības būvprojektēšanas dokumentos, kā arī nepietiekamā apjomā veikta priekšizpēte. Lai mazinātu šo risku, būtiski ir pēc iespējas ātrāk Latvijā ieviest būves informācijas modelēšanas (BIM) sistēmu, kas var būtiski uzlabot būvprojektēšanas dokumentācijas kvalitāti, veicināt būvniecības prognozējamību, optimizēt būvdarbu organizāciju un secīgu izpildi, samazināt būvdarbu termiņus, kā arī padarīt efektīvāku projektu vadību un uzraudzību.

Detalizēti ar informatīvo ziņojumu "Par prognozētām izmaiņām darba spēka un būvmateriālu izmaksās būvniecības nozarē un to ietekmi uz tautsaimniecību" var iepazīties [Ministru kabineta tīmekļa vietnē](#).

Detalizēti ar Pētījumu par prognozētām izmaiņām darbaspēka un būvmateriālu izmaksās būvniecības nozarē Latvijā var iepazīties [Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē](#).

Ekonomikas ministrijas Sabiedrisko attiecību nodaļa prese@em.gov.lv 67013193

Saistītas tēmas

[Ekonomikas ministrija](#)

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/buvniecibas-nozare-nav-verojamas-parkarsanas-riska-pazimes>